

Soudní řízení.

Vacek Josef, O dozoru nad podnikem dle cis. nař. ze dne 17. září 1914, č. 247 ř. z.

Pojednání o dozoru nad podnikem uveřejněné z Právníka 1915, ročník LIV. Zvláštním otiskem (str. 57) v úvodní stati vychází z poukazu k povaze této instituce jakožto *právního zařízení válečného* a k tomu, že podle našeho práva plniti má *úkol dvojí*: totiž chrániti poctivého avšak placení neschopného dlužníka proti konkursu a exekucím, ale taktéž pečovati o zájmy věřitelů odvrácením od nich újmy tím, že obmezuje se právo dlužníka, nakládati majetkem. Zdůrazňuje se, že správné ocenění této instituce dbáti musí porovnání zákona v německé říši o ní vydaného s rakouským, jelikož našemu onen za vzor sloužil.

V stati druhé připomíná se, že v německé říši nedošlo k zákonnému příročí, nýbrž ihned po vypuknutí války, totiž již dne 8. srpna 1914, vydáno bylo prohlášení ústřední vlády o zavedení dozoru nad podniky, arcit pouze v zájmu dlužníka poctivého, jenž tím ušetřen byl zahájení úpadku a pronásledování exekucemi, stal-li se následkem války nastalé nezpůsobilým, plniti své závazky peněžité. Neměl však ochrany požívati také proti tomu, aby žalován býti mohl. Při upravení dotčeného právního ústavu v říši německé přihlíženo bylo k zákonům vydaným v Anglii, Francii a Itálii o řízení vyrovnávacím a o příročí, jak stručným odkazem k těm předpisům (str. 11). a výňatky z nich se naznačuje. Avšak již roku 1857 za velké krise obchodní v Hamburku dozor nad podniky zaváděn byl, jak se v Deutsche Jur. Ztg. 1915, str. 594 na paměť uvádí a dodati sluší.

Třetí stať rozvádí, že různost hospodářských poměrů v naší říši a v německé panující vedla u nás k vyhlášení zákonného příročí. Když pak v Němcích na sjezdu obchodnictva konaném 15. září 1914 proniklo nejkrajnější mínění o žádoucí opravě tam již platného zákona o dozoru nad podniky, totiž že každému věřiteli bez rozdílu příslušetí má právo, dozor navrhovati, zač se také starostové obchodnictva (die Ältesten der Kaufmannschaft) v Berlíně byli přimlouvali, u nás legislature ubírala se cestou střední, propůjčujíc cis. nařízením ze dne 17. září 1914 čís. ř. z. 247 právo, navrhovati dozor nad podnikem nejen dlužníku, jak v Němcích, nýbrž i *věřiteli* jeho kterémukoli, avšak s *tím obmezením*, že osvědčena býti měla navrhovatelem nekalost záměru dlužníkovy hospodaření. Tato dvojakost účelu dozoru v našem právu má v zápětí četné nesrovnalosti.

V čtvrté části pojednání přistupuje se k *dogmatickému rozboru*, při čemž stále koná se porovnávání norem našeho práva s německým, jež bylo jeho prototypem.

Předkem uvažuje se o tom, „na koho dopadá ústav dozoru nad podniky“. Odpověď na otázku tu zní, že *na každého majitele podniku*, nikoli jen obchodního (k čemu by sváděl český překlad zákona: dozor nad obchodováním), nýbrž podniku (Unternehmen) v nejširším slova smyslu, tedy i takového výdělečného, jenž nespadá pod předpisy obchodního a živnostenského

práva, jako podnik léčebný, divadelní, soukromého učeliště a pod. Autor na doklad správnosti svého výkladu dovolává se jednak povšechného znění § 1 cís. nař. o dozoru vydaného, dále mínění projeveného ve Věstníku min. pr. XXV. str. 528 a soukromých sdělení, jichž si vyžádal na prof. Kohleru a minist. sekč. předn. Schauerovi. Ježto není třeba, aby podnik podléhal předpisům práva obchodního, také podnikatel staveb, pachtěť pozemků podroben býti může dozoru, nikoli však ten, kdož pouze ručí za závazky nějakého podnikatele. O tom, zdali prokurista v obchodě ustanovený za dozor nad podnikem žádati může, o čem se názory různí (Ger. Ztg. 1914 str. 528), nebylo v pojednání uvažováno. Zajímavou byla by bývala také otázka, zdali za dozor nad svým podnikem žádati může podnikatel cizozemec, který jest příslušníkem státu, s nímž říše naše válčí, jest-li zde svůj závod zmocněncem provozuje, při čemž zásadní stanovisko zaujaté naším právem v § 99 j. n. bylo uvážiti. Dozor nad takovým podnikem, k němuž dojíti může podle nař. vešk. min. ze dne 22. října 1914 ř. z. č. 292 má jiných příčin a jiného účelu.

Při rozboru *podmínek*, za kterých soud dozor nad podnikem povolití může, *různých podle toho, kdo za to žádá*, totiž zdali *dlužník* sám aneb jeho *věřitel*, schvaluje se, že naše právo dozor připouští i tehdy, když nezpůsobilost k placení teprve za války se objevila a nikoli jen, když válečnými běhy podmíněna byla, na rozdíl od německého práva. Ovšem odepírá autor dlužníkovi zřízení dozoru, pakli podle jeho majetkových poměrů nelze toho se nadíti, že by po válce schopným se stal dluhy své platiti; mínění to potvrzuje jemu na doklad citovaný § 2 min. nař. na vysvětlení zákona vydaného. K posouzení hospodářských poměrů o přípustnosti dozoru rozhodujících poslouží nejlépe seznam jmění a dluhů, ježž žadatel věřitel předložiti má, při čemž připomíná autor právem, že by bylo záhodno bývalo udělití soudci právo, aby přidržeti směl dlužníka k vykonání přísahy vyjevovací, což také při uvažování o obchodním dozoru ve Vídeňské právnické jednotě (Ger. Ztg. 1914, str. 535) navrhováno bylo. Nové cís. nař. o dozoru nad podniky ze dne 17. prosince 1915 čís. ř. z. 373 tomu požadavku vyhovělo, nikoliv však dále jdoucím s jiné strany projevenému přání, aby při zavádění dozoru inventura *notářem* prováděna byla (Ger. Ztg. cit. str. 536), což by náklady bylo zvýšilo.

Mínění autorovu, že k žádosti věřitele také na podnik dlužníka, jenž platebních obtíží nemá, dozor uvaliti lze, přisvědčiti sluší, poněvadž náš zákonodárce maje při dozoru dvojí účel na zřeteli, chrániti chtěl též věřitele proti hrozícímu nebezpečí, že by v čas splatnosti dluhu exekuce byla již nemožnou. Že nerozhodují jen hospodářské poměry dlužníka, nýbrž i počínání si jeho, důvodně autor zdůrazňuje, a vyplývá to ze slov § 1, II. cís. nař.: „infolge der *Gebahrung* des Schuldners gefährdet sind“. Právem vylučuje tudíž autor, aby zaveden byl k žádosti věřitele dozor nad podnikem, jehož majitel, nikterakž záludně si nepočínající, povolán byl ke konání služby válečné a uzavřel podnik aneb jej svěřil plnomocníku. Majitel dotčený nebude míti arcif příčiny k žádosti za dozor nad svým podnikem, jsa proti exekucím již chráněn ustanovením § 6 cís. nař. ze dne 29 VII 1914 č. 178

ř. z. Že se předpokládá jako podmínky příznivého vyřízení žádosti věřitele za dozor ohrožení zájmů *celého* věřitelstva, správně dovozuje se z poučení ministerstva práv (V. Bl. d. Just. Min. 1914, str. 529).

Pro mínění v pojednání hájené, že žadatel věřitel nemusí vykázat, že pohledávka jeho jest splatnou, nyní uvést lze analogii § 71 konk. ř. (concl. a mai. ad minus).

Po vyložení podmínek dozoru pojednáno jest o tom, jaké *účinky právní* má zavedení jeho. Jsouť: ve prospěch dlužníka sprostění jeho co do povinnosti, žádati za konkurs, a rovněž odnětí práva věřitelům, aby za to žádali, dále vyloučení povolení exekuce pro dluhy peněžité v jeho jmění, ovšem ale také odložení výkonu prve již povolené exekuce, která podle žádosti vymáhajícího věřitele v čas uvalení dozoru ještě vykonána nebyla. Dozor zařízený pouze nevadí exekuci pro pohledávky, které v konkursu jsou privilegovanými, aneb za trvání dozoru z provozování podniku za souhlasu dozorce vznikly, neméně pak exekuci co do nároků na vyloučení a odloučení předmětů z podstaty. Vždyť podobně v posléze dotčených směrech také věci v konkursu se mají. Ovšem soudní dozor neoprávněje k droit de suite jako říz. vyrovn. § 22. Arciť neuhasínají práva exekuční na krátce před povolením dozoru nabytá, jako v konkursu a v řízení vyrovnávacím (§ 12 konk. ř. a § 12 řádu vyrovn.). Žádosti za uvalení konkursu durante administratione ani pro pohledávky výše vzpomenuté vyhověti nelze, jelikož by jinak — jak pojednání správně dovozuje — účel dozoru přímo zmařen byl. Předpis jasný, jaký v té otázce německý zákon obsahuje, schází sice v cís. nařízení u nás platném, avšak přes to, že znění § 6 a 13 jeho jest nedosti přesné, vyplývá to, co tvrzeno bylo, z povahy věci. Ani novější cís. nař. ze dne 17. XII. 1915 ř. z. č. 373 přesnějšího vyjádření se neužilo.

V pojednání schází bližší (srovn. str. 29) vytknutí toho, že také v našem právu dozor *nepřeruš*í spory a *nepřekáží* tomu, aby dlužník sám (nikoli zastoupen dozorcem) *žalován* byl. V rozsudku odsuzujícím soud vhodně použije práva jemu již cís. nař. ze dne 27. září 1914 ř. z. č. 261 a nejnověji cís. nař. ze dne 22. XII. 1915 ř. z. č. 384 propůjčeného, aby přiměřeně k ho podárkým poměrům dlužníkovým vyměřil lhůtu rozsudečn^í co do plnění. Jelikož však *návrhu* toho se domáhajícího se strany dlužníka potřebí, nebude moci soud tak se zachovati při rozsudcích pro zmeškání roku dlužníkem vydaných § 404 sd. ř., ani soud ten, při němž dozor nad podnikem vyhlášený podle ediktu jej prohlašujícího jest vůbec znám. Při některých pohledávkách co do exekuce privilegovaných prodloužení lhůty místa nemá (zvláště při dlužích z námezdního poměru).

Ani vydání *platebních rozkazů* není vyloučeno, arciť ale exekuce nepřipustna. Rozsudku pro zmeškání I. roku dlužníkem, po uvalení dozoru proti němu vydanému, jímž lhůta rozsudečn^í přiměřeně prodloužena nebyla, čeliti nelze odporem podle § 35 ex. ř., jelikož nejde o okolnosti překážející výkonu, jež vznikly až po skončení *ústního* přelíčení. Pakli za trvání dozoru omylem soudu exekuce povolena byla, slušelo by ale rekursu vyhověti, jelikčž vytknutí okolnosti, že dlužníkuv podnik jest pod dozorem, není novotou, ovšem také v rekursu v řízení exekučním nepřipustnou (§ 65,

§ 78 ex. ř.), ale vytýkáním toho, že překážka zákonná vůbec známá (§ 269 sd. ř., § 78 ex. ř.) povolení exekuce vadila.

Odpor podle § 36, č. 1 ex. ř. byl by nemístný, poněvadž rekursem se vystačí.

Rozdíl co do šetření notoriety prohlášení dozoru při vydávání rozsudku pro zmeškání a při povolování exekuce vysvětluje se tím, že v řízení sporném vládne zásada projednací, návrhů žádající (§ 404 sd. ř.), v řízení exekučním vyhledávací (§ 55, III., ex. ř.).

Dozor nad podnikem nepřekáží také odpůrcím sporům, v nichž nařikají se právní jednání před zavedením dozoru provedená od věřitelů výminkou k exekuci oprávněných podle § 13 zák. o dozoru; neboť jenom jim přísluší pohledávka *vykonatelná*, čehož § 8 odpůrcího řádu vyžaduje. Jiní věřitele podnikatele pod soudním dohledem stojícího mohou sobě zachovati do dvou let právo k vznešení žaloby odpůrci *pozdějšímu* soudním neb notářským sdělením podle § 9 ř. odpůrc.

Konečně vzhledem k § 11 ex. ř. vytknuto buď, že dozorem nad obchodní společností uvaleným vyloučena nebude exekuce z dluhů společnosti na základě rozsudku proti ní vydaného na soukromé jmění některého veřejného společníka.

Další oddíl pojednání zabývá se vypsáním *způsobu*, jakým dozor nad podnikem veden býti má. Poukazuje se při tom k odchylkám od německého zákona, jež dlužníku neukládá určitá omezení co do práva dispozice majetkem, v našem právu výslovně vytknutá, z části podle zákona, z části podle přání dozorce nastávající.

Dvojitý účel instituce jest toho příčinou, že stanoveno bylo u nás rozšíření práv dozorcových, jež těžce dopadá na podnik, pod dozorem stojící, došlo-li k němu v zájmu dlužníka a nikoli k ochraně věřitelů, nač autor důvodně poukazuje. Záhodno bylo by bývalo, co nejrozhodněji ohraditi se v pojednání proti názoru v debatě ve Vídeňské právnické jednotě projevenému (Ger. Ztg. 1914 str. 527) rakouským *soudcem*, podle kterého prý rozdíl v příslušných předpisech obou práv s tím souvisí, že německé právo na zřeteli má „cit pro povinnost a rozvážnost dlužníků v Německu“, kdežto naše právo prý „má co činiti s různými národy a nikoli s jednotně kultivovaným národem státním (einheitlich kultiviertes Staatsvolk)“. Nelze zajisté naprosto činiti rozdíl co do citu pro povinnost mezi lidem v říši německé a obyvatelstvem v říši naší! Rozdíl v předpisech přirozeně vysvětluje se tím, že patrně ministerstvo práv při stížení dispozice majetkem dlužníkovi za trvání dozoru mělo na zřeteli upravení předpisů o tom obsažené v chystaném cís. nař. o řízení vyrovnávacím, ve které dozor nad podnikem ústiti může, a z této osnovy je převzalo.

Další rozdíl mezi oběma zákony jeví se v tom, kterak *nakládati* sluší *přebytkem ze správy podniku*. Soudní dozor nad podnikem má sloužiti k jeho zachování, konkurs k jeho realizování za účelem uspokojení věřitelstva. Není účelem dozoru uhrazování pohledávek před jeho zavedením vzniklých, pročež z peněz docházejících vynakládáno býti má (po uhrazení živobyť podnikatele) na další vedení podniku, a jen zbytku použito k placení starších

dluhů. Přes to souhlasíme (proti mínění autora) s ustanovením našeho práva, jež velí, že *přebytek podle zásad v konkursu platných* a nikoli podle volného uvážení dozorce, jak v právu německém přikázáno jest, rozdělen býti má; neboť v poslednějším případě může co do dřívějšího uspokojování nadržováno býti určitým věřitelům na př. důrazněji se hlásícím aneb potřebnějším aneb příbuzným dlužníka. Důsledkem ustanovení našeho práva vyloučeny budou v konkursu, jenž se přidruží přímo k soudnímu dozoru nad podnikem, žaloby odpůrcí pro takové neoprávněné opatřování některých věřitelů výhodami čili pro tak zvané inkongruentní uhrazování (§ 30 kk. ř.), kdežto podle německého práva budou přípustnými. Jest s podivením, že autor, který na str. 25 schvaluje zachování přednosti věřitelům v konkursu privilegovaným vyhrazené také při dozoru nad podnikem, prohlašuje na str. 31, že pravidlo o rozdělování podle zásad konk. ř. jest „velmi nešťastné“. Přehlíží, že podle § 8 cis. nařízení o dozoru jen „*zásad konkursního řádu* co do uspokojení věřitelů“ použito býti má, nikoli také všech s úpravou konkursního řízení souvisejících *forem* rozdělování. Taktéž poznamenati sluší, že z výtěžku správy předem dlužníku a jeho rodině poskytováno býti má *skromné hrazení všech* potřeb životních (bescheidene Lebensführung), nikoli jen nejnnutnější *výživa*, jak se tvrdí na str. 31, což znamená značnou úchytku od stanoviska konkursního řádu (§ 5), poněvadž liší se co do měřítka výživy a zahrnuje také uhrazení potřeb za *oděv* a *byt* (srovn. anal. § 672 obč. z.), ale ovšem jen *skromných* a nikoli stavu přiměřených (jak podle § 673 obč. z.).

V následující úvaze o tom, „*kdy zavedení dozoru jest provedeno*“, hájí se mínění, že o tom rozhoduje čas, kdy dozorcí doručí se jeho povclání k dozoru, čemu na doklad autorem dovoláno se jest § 118 s. ř. Zároveň odmítá se důvodně mínění, že by rozhodoval den, kdy soud dozor povolil, což předce známo není, pročež ono mínění v životě praktickém naprosto nedalo by se provésti. Neprávem odmítá se však názor, že za rozhodující pokládáno býti má, kdy *stalo se veřejné prohlášení soudem* o povolení dozoru. Vždyť psalý dotčenému nasvědčuje, že naše právo úchytkou od německého přikázalo, aby vydána byla veřejná vyhláška o zavedení dozoru, a obmezilo mnohem širší měrou, nežli právo německé dlužníka co do nakládání jměním. Rovněž tomu nasvědčuje obdoba předpisů zajisté nejbližších, totiž daných o řízení vyrovnávacím ohledně otázky, kdy účinky jeho nastupují (§ 7 vyrovnacího řízení) a konečně úvaha, že jen za platnosti názoru zde zastávaného snadně řešena bude otázka, zda řízení zavádějící dozor aneb konkursní prvé nastalo. Proti mínění autorem hájenému sluší uvážiti, že právo naše na publicitu zavedení dozoru největší váhu klade, tudíž účinky jeho sotva na pozdější dobu posunouti chce, a že analogie § 118 s. ř., které se bylo dovoláno, na případ, o který běží, se nehodí.

V rozboru „*ustanovení, jež týkají se procesního práva*“, poukazuje se k tomu, že výhodnějším bylo by bývalo, přikázati dozorcí řízení soudům okresním, jimž hospodářské poměry dlužníka jsou spíše známy, (jak v Německu nařízeno bylo ohledně řízení tohoto a konkursního) nežli soudům sborovým I. instanci, jak ustanoveno bylo u nás. Avšak nesluší přehlížeti, že pokud jde o řízení konkursní, zajisté z důvodů závažných tak se stalo

(viz motivy již ke konkursnímu řádu z r. 1868 u Kaserera: Kommentar § 58 a ke konkursnímu řádu z r. 1914 v Denkschrift des Just. Min. str. 57).

Nezdá se nám býti přípustno, aby dlužník po žádosti za vyhlášení konkursu, od některého věřitele podané, žádal za zřízení dozoru nad podnikem, jak míní autor táhna se k analogii § 1 vyrovnávacího řízení. Nechť dlužník navrhne vnucené narovnání, jak dopouští § tento.

Polemika na str. 39 proti povinnosti uložené za dozor žádajícímu věřiteli, aby *osvědčil*, že dlužník počínáním svým ohrožuje věřitelstvo, není odůvodněna, přes to, že poukazuje k nesnázím vzházejícím z toho, že k osvědčení hodí se jen ty prostředky průvodní, jichž ihned použití lze. Přeje-li si skladatel pojednání, aby zákonodárce i v tomto případě, jako když povolen byl dozor k návrhu samého dlužníka, zůstavil soudu *plnou volnost uvažování*, nesluší přehlížeti, že při opatření soudním, jež tak hluboko zasahuje v disposiční právo celým v podniku investovaným majetkem, jakým jest uvalení dozoru nad podnikem a překáží přímo nakládáním nemovitostmi, žádati sluší záruky co do důvodnosti jeho alespoň stejně jako při prozatímním opatření, jímž se volná dispozice jen některým určitým předmětem majetkovým dlužníka obmezuje. Mimo to nelze zapomínati, že: „Malitiis non indulgendum“, vzhledem ku věřiteli, jenž z osobních důvodů zneužití by chtěl instituce, určené k ochraně hospodářských zájmů, jen k týrání dlužníka.

O „officiální povaze řízení“, čímž míní autor platnost zásady vyhledávací, nemůže pochybováno býti při řízení, o které jde, podle jeho účelu a celé úpravy.

Právní postavení dozorce soudem ustanoveného vylíčeno jest zevrubně podle předpisů o tom platných a zároveň také poukázáno k ministerskému vnesení, kterýmž odstraněny byly pochybnosti vzniklé co do osobní způsobilosti k tomuto úkolu. K vývodům spisovatelovým (str. 40) dodati lze, že dozorcem býti musí osoba svépravná (a contr. § 1018 obč. z.), jelikož na sebe vztáhnouti může celé řízení podniku (§ 7 zák. o dozoru), ale může býti také osoba pohlaví ženského (arg. § 4 zák. o doz., slovo: „Person“ § 21 nov. k obč. z.), nikoli ale právnická osoba (společnost akciová). Vhodně dotčeno jest se toho, že v praxi zamlouvati se bude předchozí dotaz k osobě, která soudem za dozorce nad určitým podnikem vyhlédnuta byla, zdali přijati hodlá úkol, čímž jinak nastávající průtahy co do plného účinku povoleného dozoru minou. Připamatováno nebylo, že co se odměny týče nepožívá dozorce té výhody, jakéz účasten jest správce z řízení vyrovnávacího podle § 46 č. 1 kk. ř., jestli k řízení vyrovnávacímu ihned se přidružilo řízení kní. Dozorce přihlaš své požadavky za odměnu jako věřitel konkursní.

Postrádáme však rozboru o právní povaze dozorcova postavení, jež umístěno býti mělo v pojednání všechny předpisy zákona do podrobností rozebírajícím. Zajisté není dozorce vedle dlužníka, jenž zachovává své způsobilosti k právním činům, pouhým negotiorum gestorem, nýbrž *soudem autorisovaným a soudu zodpovědným zřízencem*, jehož práva a povinnosti

nikoli podle zásad práva občanského, nýbrž podle *předpisů veřejnoprávních o vnuceném dozoru* posuzovati sluší, jak již v debatě provedené v Právnické jednotě vídeňské (Ger. Ztg. 1914, str. 527) vytknuto bylo. Vhodno bylo by bývalo připomenouti, že zákonu o dozoru nad podniky cizím jest nějaký výbor věřitelů, s jakým se setkáváme v řízení vyrovnávacím a v konkursu aneb i při ochraně práv veškerých věřitelů z parciálních dlužních úpisů vedle opatrovníka. Zajímavě bylo by bývalo porovnání oprávnění dozorce zřízeného k dozoru nad podnikem v zájmu dlužníka aneb věřitelů zavedeného s těmi právy, která dozorcí nad zdejším podnikem příslušníka státu s naší říší válčícího propůjčena byla nařízením veškerého ministerstva ze dne 22. října 1914 č. ř. z. 292. Účel obou dozorů v mnohém ohledu různění práv dozorců obojího druhu v zápětí má. Na snadě bylo vytčení toho, v čem se shodují a v čem se liší postavení dozorce nad podnikem a vnuceného správce podniku v řízení exekučním, čímž by ono plasticky bylo vystoupilo.

Vývody o *opravných prostředcích* schvalují, že ze zralých úvah náš zákonodárce v určitých případech všim právem připustil rekurs, rozdílem od německého práva na dobro jej vylučujícího. Polemisující proti mínění jež pronesl Sternberg, nepřimlouvají se za to, aby de lege ferenda připouštěn byl řádný revisní rekurs podle domnělé analogie § 176 konk. řádu, poukazu- jíce trefně k tomu, že dozor nad podnikem a konkurs co do právní povahy své podstatně se různí. Rovněž správně připomínají, že platnost všeobecného pravidla § 524 (odst. I.) vylučujícího odkládací účinek rekursu, v praxi jeviti bude nepříznivý vliv potud, že soudové při kollisi zájmů věřitelů a dlužníků rozpakovati se budou, aby vyslovili často ze své moci podle § 524, odst. 2., že rekurs podaný v tom kterém případě má účinek odkládací.

Stat pojednávající o *zrušení* dozoru rozebírá podrobně příčiny, jež k tomu vedou, a různí je podle toho, k čí návrhu dozor zaveden byl. Podrobnější rozbor o tom vítati sluší, poněvadž § 10 pouze přikazuje, aby zrušen byl dozor, minuly-li jeho předpoklady, anebo „z jiných důležitých příčin“. Praxe nemajíc bližší opory v právní normě kolísala, ježto ministerské nařízením uváděcí (§ 2) jedině tu spornou otázku rozhodlo, zdali dozor zrušiti sluší, vyšlo-li na jevo, že jím konkurs odvrácen nebude, ježto nadíti se nelze schopností dlužníka k placení svých dluhů po válce, což nyní císařské nařízením o dozoru nad podniky ze dne 17. prosince 1915 č. 373 ř. z. opakuje. Důležitým důvodem k zrušení arcí jest, neplní-li dlužník povinnosti zákonem jemu uložené po zavedení dozoru, zvláště také vůči dozorcí, rovněž dále minuly-li podmínky zavedení dozoru na př. vzkvetl-li podnik tou měrou, že nabyl podnikatel plné schopnosti k placení svých dluhů. Ukončení války zákon neuvádí mezi příčinami zrušení dozoru. Ale ministr práv zmocněn byl (§ 15), *zákon* o dozoru nad podniky zbaviti další platnosti „v příhodném čase“.

Mezera v původním předpise o dozoru zůstavená co do příčin jeho zrušení v nyní platném císařském nařízením vyplněna byla zvláště vytknutím toho, že dozor, k němuž *došlo*, „zneuzitím předpisů zákonných“ (missbräuchlich), zrušiti sluší, jakmile to se objeví (§ 10), třeba po pátráních konaných.

Ačkoli se ani novější zákon o tom nezmiňuje, zda může se *dlužník dozoru* k jeho přání *zavedeného vzdáti*, sluší k jistivému zodpovězení, jež autor podává, přisvědčiti. Nebo dozor jest dobrodiním dlužníku poskytnutým, jehož zrušením věřitelstvu plná volnost dobývání svých pohledávek se vrací. *Jinak* věc se má při dozoru k žádosti *některého věřitele* zavedeném; jelikož účelem takového dozoru bylo bránění nekalým úmyslům dlužníkovým, nemůže vzdání se dozoru žadatelem proti přání ostatních věřitelů při soudě vésti k zrušení dozoru.

Výklady císařského nařízení o dozoru provázejí v poslední stati pojednání *úvahy de lege ferenda*, rozvádějící náměty již při interpretaci jednotlivých ustanovení vyslovené poněkud rozvláčným způsobem. Rozhodně projevuje se vzhledem k zkušenostem nabytým u soudů mínění, že legitimace k žádosti za dozor propůjčená *věřiteli* se nedoporučuje zvláště z uvážení, že proti vojínům do války odcházejícím návrhy na zavedení dozoru podávány bývají za tím účelem, aby tím činil se nátlak na dlužníka a jeho příbuzné, když podle císařského nařízení ze dne 29. července 1914 č. 178 ř. z. žaloba a exekuce od něho z příčin závažných byly oddáleny.

Autor přimlouvá se *za odstranění dozoru zavedeného k návrhu věřitele* vůbec, poněvadž již moratorium minulo, v čem ale výše citované císařské nařízení jeho tužbě nevyhovělo.

Oproti tomu zastává se *rozšíření* přípustnosti soudního dozoru *k návrhu dlužníka* nad podnikem vůbec pro vis maior, jakou jsou: strike, boycott, kartell, nejen tudíž po čas války. Podobné ustanovení platí v Belgii jsouc co do času omezeno totiž dobou dvou měsíců, ale jen nastává se svolením tříčtvrtinové většiny věřitelstva, jehož dosíci jest nesnadno.

Dotknouti se jest ještě toho, že autor v poznámce na konci spisu (str. 54, č. 76) věnované reformě konkursního řízení přimlouvá se poukazem k anglické Bankruptcy Act (1883) za stanovení podmínky, že žadatel za zahájení konkursu má vykazovati *značnější* pohledávku.

Z předeslaného obsahu pojednání jest patrno, že skladatel jeho celý právní ústav dozoru nad podniky probral výklady svými, přihlížeje při tom povždy k příslušnému zákonu v Německu platícímu a vystihuje rozdíly mezi ním a rakouským císařským nařízením o dozoru vydaným r. 1914.

Podle své podstaty právní tento ústav neposkytl příležitosti k právníckým konstrukcím; bylo by se však zamlouvalo, aby *jediné* otázce v tom ohledu zajímavé, totiž jaké povahy jest postavení dozorcovo, bylo se dostalo povšimnutí a objasnění.

Z výkladů jest zřejmo, že skladatel pojednání čerpal pilně z bohaté praxe Pražského zemského soudu, z ministerských výnosů uváděcích a z různých článků v právníckých listech o dozoru nad podniky uveřejněných, k nimž také poukazuje v poznámkách.

Autor pečoval o objasnění všech předpisů této právní instituce se týkajících a podal svým pojednáním vhodnou pomůcku, které by stručnější a úsečnější sloh byl prospěl. Povaha tohoto právního ústavu ryze praktického arcí vylučovala, aby pojednávání o ní pro *vědu* právní podalo výtěžku cennějšího.

Dr. Emil Ott.